

TORAH MISINAI

9 - ORAL LAW IN THE BIBLICAL PERIOD (1313-356 BCE) - PART III

THE TRANSITION FROM PROPHECY TO ANALYSIS

סמנר מדרשת רחל וחייה

1. משה קבל תורה מסיני ומסרה ליהושע ויהושע לזקנים וזקנים לנביאים ונביאים מסרוה לאנשי כנסת הגדולה ...

משנה מסכת אבות פרק א משנה א

The Mishna records the end of the period of prophecy as the period of the Anshei Keneset Hagedola (beginning of Second Temple). Note that the word 'mesora' appears twice. Once from Sinai to Moshe and then again from the Nevi'im to the Anshei Keneset Hagedola

2. וחגי זכריה ומלאכי סוף נביאים הו ...

בבא בתרא יד:

The Gemara lists the last Neviim as Chagai, Zecharia and Melachi

3. וְעַמְדַּת מֶלֶךְ גְּבוּר וְמִשַׁל מִמִּשְׁל רַב וְעֵשָׂה כְּצוֹנוֹ: וְכַעֲמָדוֹ תִּשְׁבֵּר מַלְכוּתוֹ ... (דניאל יא:ג) הוא אלכסנדרוס מקדון שמלך י"ב שנה, עד כאן היו הנביאים מתנבאים ברוח הקדש, מכאן ואילך, הט אונך ושמע דברי חכמים (משלי כב:ז)

סדר עולם רבה פרק ל

Chazal in the Midrash Seder Olam Rabba date the end of prophecy specifically to the entry of Alexander the Great into Jerusalem

4. באותו יום פסקה נבואה מישראל, מכאן ואילך היו משתמשין בבת קול

סדר עולם נוסח אחר שלפני הרבד¹

Another slightly different text of the Seder Olam Rabba sees this seminal event as the transfer of authority from Nevuah to the 'Bat Kol' - more of a heavenly voice of inspiration

5. (נחמיה ט:ד) וַיִּזְעַקוּ בְּקוֹל גָּדוֹל אֶל ה' אֱלֹהֵיהֶם מאי אמורי? - אמר רב ואיתימא רבי יוחנן: בייא, בייא! היינו האי דאחרביה למקדשא, וקליה להיכליה, וקטלינהו לכולהו צדיקי, ואגלינהו לישראל מארעהון, ועדיין מרקד בינן! כלום יהבתי לן אלא לקבולי ביה אגרא - לא איהו בעינן. ולא אגריה בעינן. נפל להו פיתקא מרקיעא, דהוה כתב בה אמת ... אותיבו בתעניתא תלתא יומין ותלתא לילואתא, מסרוהו ניהליהו. נפק אתא כי גוריא דנורא מבית קדשי הקדשים. אמר להו נביא לישראל: היינו יצרא דעבודה זרה, שנאמר (זכריה ה:ח) ויאמר זאת הרשעה

יומא סט:

The power of the yetzer hara of avoda zara overwhelmed the people during the time of the First Temple. Remarkably, this seems to be entirely absent from the Second Temple period. Chazal record the termination of this yetzer hara as due to the prayer of the Anshei Keneset Hagedola. As this yetzer left the world, Chazal midrashically describe the emergence of a lion from the Holy of Holies!

6. עד כאן היו הנביאים: פי' משהרגו את היצר הרע בטלה הנבואה

פירש הגר"א לסדר עולם רבה פרק ל

The Vilna Gaon links the two events - the end of avoda zara triggers the end of nevuah. This idea is based on the thinking of Rav Yehuda Hachasid (Germany 12C)

1. עי' פ' סדר זמנים על סדר עולם רבה פרק ל' אות יא

7. ולא קבלו ישראל את התורה עד שכפה עליהם הקב"ה את ההר כגיגית שנאמר *ויתיצבו בתחתית ההר* (שמות י"ט) ואמר רב דימי בר חמא א"ל הקב"ה לישראל אם מקבלים אתם את התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם, ואם תאמר על התורה שבכתב כפה עליהם את ההר והלא משעה שאמר להן מקבלין אתם את התורה, ענו כלם ואמרו *נעשה ונשמע* מפני שאין בה גיגיה וצער והיא מעט אלא אמר להן על התורה שבע"פ שיש בה דקדוקי מצות קלות וחמורות והיא עזה כמות וקשה ...

מדרש תנחומא פרשת נח סימן ג

The Medrash states that the Jewish people were eager to accept Written Torah at Sinai - נעשה ונשמע - but much less excited about Oral Torah, which involved much more effort. Thus G-d had to 'coerce' them to accept the Oral Torah

8. (שמות י"ט) *ויתיצבו בתחתית ההר* - אמר רב אבדימי בר חמא בר חסא: מלמד שכפה הקדוש ברוך הוא עליהם את ההר כגיגית, ואמר להם: אם אתם מקבלים התורה - מוטב, ואם לאו - שם תהא קבורתכם אמר רבא: אף על פי כן, הדור קבלוה בימיו אחשוורוש. דכתיב (אסתר ט) *קיימו וקבלו היהודים*, קיימו מה שקיבלו כבר

שבת פח.

At the time of Purim there was a new acceptance of the Torah by the Jewish people

9. ... התחלת תורה שבעל פה היה בבית שני מאנשי כנסת הגדולה שהם מייסדי הבית הם יסדו גם כן התורה שבעל פה כמו שאמרו בירושלמי דשקלים (ריש פרק ה הלכה א). ובימי מרדכי דקיימו מה שקיבלו כבר שחזרו לקבל התורה מאהבה שלא על ידי כפיית הר כגיגית כמו שאמרו ז"ל (שבת פח.) *אז זכו לכך*. כי עיקר הכפיית הר היה על תורה שבעל פה כמו שאמרו בתנחומא (פרשת נח ג).... וכל זמן שלא קיבלוה מרצונם לא ימסרה עדיין להם לגמרי והיו מתנהגים על פי נביאים הכל בכתב מידה

ספר רסיסי לילה - אות נו

R. Tzadok HaCohen of Lublin (19C)² here explains that, whilst there was still Nevuah, the people used Nevuah as a means to direct their lives. Only after the re-acceptance of Torah at the start of the Second Temple, was there a willingness to connect with Torah fully as 'Chachamim' and generate Torah Shebe'al Peh. Furthermore, through Oral Torah the Chacham can see further and deeper than the Navi. Prophecy is by definition limited by the form of communication from G-d and is 'formatted' as 'Written Law'. Oral Torah is generated in the mind of the Chacham and can thus connect with the unlimited expanse of thought, almost transcending the physical entirely

10. All the days of the prophets there was no need to obey the Sages. It seems likely that, even though it is true that there is no place for prophecy as far as the study and knowledge of Torah, as it is written "[The Torah] is not in Heaven" etc (this rule) applies to knowledge of the laws of the Torah and its general rules, but there is ample room (for knowledge acquired by means of) prophecy (as far as) the details of their performance at any particular time, as Maimonides describes at length in his Introduction to the Commentary on the Mishna: as a temporary expedient the prophet has the power to suspend the commandments of the Torah

Reb Tzadok HaCohen, Zikaron Larishonim 8-12³

11. It goes without saying that in doubtful instances they (the people and the Sages) were required to obey the prophet, and many prophets arose (in) Israel (to) command action in particular situations. Therefore the general leadership of the(se) generations was in the hands of the prophets, who were the leaders of the(se) generation as far as the affairs of (each) generation (were concerned)

Reb Tzadok HaCohen, Zikaron Larishonim 11

12. אמר רבי אבדימי דמן חיפה: מיום שחרב בית המקדש, ניטלה נבואה מן הנביאים וניתנה לחכמים. אטו חכם לאו נביא הוא? הכי קאמר: אע"פ שניטלה מן הנביאים, מן החכמים לא ניטלה. אמר אמימר: וחכם עדיף מנביא

בבא בתרא יב.

Chazal also express this concept as 'Chacham adif miNavi' - the Chacham were superior to the Nevi'im⁴

2. See two seminal articles on this point by Rabbi Professor Ya'akov Elman: (1) R. Zadok on the History of Halacha. Tradition 21(4), Fall 1985;

(2) Reb Zadok Hakohen of Lublin on Prophecy in the Halachic Process, Jewish Law Association Studies 1 pp.1-16

3. translation by Rabbi Elman ibid

4. An interesting shiur on this topic can be found at

[http://www.vutorah.org/lectures/lecture.cfm/757548/Rabbi Ally Ehrman/The Changing Of The Guard - From Nevuah To Torah She-be'al Peh](http://www.vutorah.org/lectures/lecture.cfm/757548/Rabbi%20Ally%20Ehrman/The%20Changing%20Of%20The%20Guard%20-%20From%20Nevuah%20To%20Torah%20She-be'al%20Peh)

13. ועל דרך שאמרו (בבא בתרא יב.) חכם עדיף מנביא, והוא השגת רוח הקודש של חכמים שמהם לא ניטלה נבואה כדאיתא שם וכמו שאיתא בחידושי הרמב"ן. והיא מדריגה יותר קטנה הרבה מנבואה ועם כל זה היא עדיפה. והיינו שיכולים להשיג בה ועל ידה השגת גבוהות יותר וכמו שאיתא (במדרש רבה חקת) על פסוק וכל יקר ראתה עינו דברים שלא נגלו משה רבינו ע"ה נגלו לר' עקיבא וחביריו. כי כל שהשגה קטנה באיכות היא גדולה יותר בכמות. וכי אשב בחשך דייקא אז' אור לי (מליכה ז"ח) שיוכל להשיג אור ה' ממש מה שאי אפשר להשיג מצד הבהירות והאור שבהתגלות הלב דאי אפשר להשיגו דתוקף האור מכהה עיני הלב. אבל היושב בחושך הוא יכול לראות מה שבמקום האור מרחוק דאצלו אין האור חזק כל כך

ספר פרי צדיק מאמר קדושת שבת - מאמר ז

Practical development of halacha is NOT achieved through the process of Nevuah but through the Chochma~Ruach Hakodesh which, although weaker in intensity than Nevuah, is nevertheless stronger in range and purview

14. כידוע דכל דבר שכבר היה אחד שהרגיש בירור אור זה על בוריו כבר נפתח שער אותו האור בעולם. והוא פתוח אחר כך לכל דזה כל ענין עסק הדורות שקבע השם יתברך אף על פי שהם מתקטנים והולכים. לפי שכל האורות שנפתחים בכל דור ודור על ידי אנשי סגולה מחכמי ישראל אין נסתמים עוד והם פתוחים לעולם ונעשים הלכות קבועות לכל ישראל: ולפיכך אף על פי שדורות אחרונים קטנים מכל מקום יש להם מעלה זו דננס על גבי ענק. כי כבר פתוחים לפניהם כל שערים שפתחו קדמונים והם מחדשים והולכים לפתוח שערים אחרים. אף על פי שהם קטנים מאד מכל מקום הם במעמקים יותר. כי הם כבר עברו שער בנפשם שנפתח לראשונים

ספר רסיסי לילה - אות יג

Even though we do subscribe to the principle of yeridat hadorot (at least in the revealed Torah), each generation stands on the shoulders of the previous and the achievements of the last generation remain in place as a means for future growth. Thus, each generation rises higher and higher than the last

15. וזה מה שאמרו במנחות (כ"ט:) דמשה רבינו ע"ה לא הבין דברי רבי עקיבא. ובמדרש רבה (חקת יט, ו) דראתה עינו של רבי עקיבא מה שלא ראה משה רבינו ע"ה. ואף דלא קם כמוהו היינו מצד השגתו דרך ראייה ולו נתגלה גם כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש ואפילו מה שרבי עקיבא עתיד לחדש. אלא שהכל היה התגלות נבואה דרך ראייה ולא דרך השגה שכליות כמו שמשגיגים אותם המחדשים הדברים שדבר זה לא ניתנו לכתוב כי דבר זה אי אפשר להלביש בכתב כלל רק מה שלב חכם ישכיל פיהו ועיקר ההשגה הוא סוד נעלם בלב המשיג:

רסיסי לילה אות נ

Rav Tzaddok explains that Moshe received Torah on Har Sinai through revealed prophecy and not in an 'intellectualized' format. As such, his intuitive and prophetic grasp of Torah was greater than that of any other subsequent prophet but his intellectual grasp of Torah was exceeded by Rabbi Akiva

16.

ואמנם עדיין לא יצאו לפועל כולם בעת מתן תורה וכמשו"ל ביבמות (ס"ב א') שהמשך יציאת כולם לפועל בעולם הוא עד כיאת בן דוד, והיינו כי אעפ"י שכבר ניתנה תורה ונתגלית כולה בעולם מ"מ אותם חכמות גנוזות בהעלם בדברי תורה . . . וכך התורה שבכתב היא כוללת בהעלם כל מיני חכמה . . . שרצה שתתגלה לברואים, וכמשו"ל בתענית (ט'). ליכא מידי דלא רמיזי באורייתא ואמרו בב"ק צ"ב מגא הא מילתא דאמרי אינשי כו'. שכל מין חכמה דאמרי אינשי רק שהוא חכמה אמיתית ושפת אמת היא רמוזה בתורה (הכל) אבל הכל ברמזו והעלם רק אח"כ בהמשך הדורות הוא יוצא לאור ע"י חכמי דור ודור ודורשיו וע"י כל הנפשות פרטיות אשר כל אחד מחדש דבר חכמה אשר אליה הוכן בפרט. וזהו הנקרא תורה שבע"פ שהוא מה שחדשו סופרים ונובעים מלבות בני ישראל ומה שתלמיד ותיק עתיד לחדש. . . .

. . . שבכללותם הם ספרי וספרא ומשניות וברייתות שבהם רמזים כל דברי התלמיד שבו רמזו כל דברי הפוסקים ראשונים ואחרונים כנודע. רק ששם בהעלם ואח"כ חוזר ומתפשט לגלוי וגלוי אחר גלוי. . . .

ליקוטי מאמרים פא

The process of 'Chidush' is the continuing revelation of Torah Shebe'al Peh which brings the Written Torah from the realm of potential to the actual

17.

בנוהג שבעולם, המשוררים והמליצים מתארים יפה את הדרת החיים בכלל, את כל פנותיהם היפות ביחוד הכוללות זרם רב וטל-חיים מרובה, הם יודעים גם להציג לראוה את הכעור הכללי של הקלקולים שבחיים ולמחות נגדם בכל תוקף. אבל לחדור לתוך-תוכם של כל הגורמים הפרטיים, איך מכשירים את החיים ומעמידים אותם על הבסיס הטוב ואיך משמרים אותם מכל קלקלה גם קטנה שבקטנות, שסופה להעלות שרטון גדול ולהרס הרבה מאד, דבר זה אין לו עסק עם כח המדמה החם והעז, כי אם עם החכמה המדיקת. כאן תחל עבודת הרופאים, החסכנים, המודדים, השופטים, וכל החכמים המעשיים.

למעלה מזה. הנבואה ראתה את זרם הקלקלה הגדולה של עבודה-זרה בישראל ומחתה נגדו בכל עז, את הדרת נעם ד' אחד אלהיו ותתארהו בכל יופי וזהר, את ההשחתה של כל הפרעות המוסריות, ריצוף דלים עושק אביונים, רצח ונאוף, חמס ושוד, ותמלא רוח אלהים להושיע ולגדור ברום שיח קודש.

השערות הדקות, שמהן מצטרפות עבות העגלה של החטאת, גידי-החיים הדקים, שמהם ישורגו מזרקי-הדם הגדולים, אלה המה המסתרים הצפונים מעין כל נביא וחזוה. המצות המעשיות כולן ופרטי הלכותיהן, בכל דיוקם הנמרץ, איך בהמשך-הזמן על-ידי קיומם ותלמודם, הרגלם וחבתם, יצא הנעם הפנימי החבוי בהם, וזרם-החיים האלהי הטהור יגרש בעזו את חשכת עבודת אלילים מבלי תוכל עוד קום, ואיך העזיבה האטית המזלזלת במעשים, בענפים ודיוקים. מפתחת דרך של הרס, מאבדת את הכלים שבם יקלט הרוח העליון, וממילא יצר לב האדם, הדמיון המתעה המלא ציצי זהר מבחוץ ואבק רעל מבפנים, הוא הולך ועולה מאליו, - דבר זה לא נתן לנבואה בכלל, לנבואה של אספקלריא שאינה מאירה. אמנם נתן לנבואתו של משה, אותה הנבואה של פה אל פה, של אספקלריא המאירה, שרק היא יכולה לראות עזם של הכללים ודיקנותם של הפרטים כאחד. אבל לא קם כמוהו "ולא קם נביא עוד בישראל כמשה אשר ידעו ד' פנים אל פנים". והוצרכה עבודת הכללים להמסר לנביאים ועבודת הפרטים לחכמים. וחכם עדיף מנביא, מה שלא עשתה הנבואה, בכלי מלחמתה החוצבים להבות אש לבער מישראל עבודת אלילים ולשרש אחרי עיקרי ההשפלות היותר גרועות של עשק וחמס, של רצח וזמה, רדיפת שחד ושלמונים, עשו החכמים בהרחבת התורה, בהעמדת תלמידים הרבה ובשנון החקים הפרטיים ותולדותיהם. "הליכות עולם לו, אל תקרי הליכות אלא הלכות".

במשך הזמן הרב נתגבר עסק החכמים על עסק הנביאים והנבואה נסתלקה, ארכו הימים והכללים החלו להתרופף, נבלעו בהפרטים ולא יראו החוצה. על כן באחרית הימים שצמיחת מהלך שיבת אור הנבואה תתחיל להופיע, "אשפוך את רוחי על כל בשר", אז שנאת הפרטים תתגבר, "חכמת סופרים תסרח, ואנשי הגבול, אלו תלמידי חכמים שמישימים גבול לדבריהם, ילכו מעיר לעיר ולא יחוננו", עד אשר לא כפרי-בוסר כי אם ככורים מלאים טל וחיים יצאו הניצוצות של התחלת אור הנבואה מנרתיקם, וזו תכיר בכללה את גדל פעולת החכמה ובענות צדק תקרא: "חכם עדיף מנביא", "חסד ואמת נפגשו צדק ושלוש נשקו, אמת מארץ תצמח וצדק משמים נשקף, גם ד' יתן הטוב וארצנו תתן יבולה". ונשמתו של משה תשוב להופיע בעולם.

רב קוק - ארות, זרעונים, ב. "חכם עדיף מנביא"